

Newspaper : Daily News	Date : 17 February 2014
'HEADLINE' : มากกว่าความหายาก วงศ์ชาภาณี พืชชนิดใหม่ของโลก	Page : 4
Section : -	Column Inch : 195
Circulation : 850,000	PR Value : 1,228,500

น

บเป็นการค้นพบพืชชนิดใหม่
ของโลกในประเทศไทยอีก
ครั้ง โดยที่ผ่านมามีรายงาน
ข่าวถึงการค้นพบพืชดังกล่าว
จำนวน 8 ชนิด ในวงศ์ชาภาณี ได้แก่
เตตแดนสรวง ข้าวตอกโยนก บุษบกกระ
เกตุ เนตรม่วง สุตติดาวและมัลลยพื่อนเล็บ
ด้วยความงามของดอกและทรงต้น อีกทั้ง
ทั้งบางชนิดพบประชากรที่กระจายพันธุ์อยู่ตาม
ธรรมชาติค่อนข้างน้อยและอยู่ในระบบนิเวศที่
ค่อนข้างเปราะบาง อยู่ใกล้กับพื้นที่ที่ง่ายต่อ
การถูกคุกคาม เพื่อเป็นการป้องกันการสูญพันธุ์
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่ง
ประเทศไทย (วว.) กระทรวงวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี จึงได้ศึกษาถึงการใช้ประโยชน์และ
อนุรักษ์ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ
เตรียมพัฒนาเพาะขยายปลูกเป็นไม้ประดับ
เป็นพืชเศรษฐกิจ สร้างอาชีพและอนุรักษ์พันธุ์

ข้าวตอกโยนก

มากกว่าความหายาก

'วงศ์ชาภาณี' พืชชนิดใหม่ของโลก

ให้คงอยู่ยั่งยืน

ดร.ปราโมทย์ ไตรบุญ นักวิจัยฝ่ายเทคโนโลยีการเกษตร วว. และหัวหน้าโครงการวิจัยธนาคารเชื้อพันธุ์พืช ผู้สำรวจพบพืชชนิดใหม่ของโลกในวงศ์ชบาฤๅษีให้ความรู้เกี่ยวกับการค้นพบว่า นอกจากความหลากหลายของชนิดพืชและสัตว์ที่มีอยู่มากในประเทศ



ดร.ปราโมทย์ ไตรบุญ

ไทย เรายังมีสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่า **เฉพาะถิ่น** อยู่ค่อนข้างมากโดยจะพบเฉพาะพื้นที่นั้น ๆ และจะไม่พบในที่อื่นใดในโลก ดังนั้นเมื่อเกิดการทำลายหรือการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ก็จะทำให้สิ่งมีชีวิตเหล่านั้นได้รับผลกระทบ จำนวนชนิดพันธุ์ลดลงหรือสูญพันธุ์ไป

“สิ่งมีชีวิตชนิดใหม่ที่พบอาจเข้าใจผิดว่าสิ่งมีชีวิตนั้นเพิ่งเกิดขึ้น แท้จริงนั้นไม่ใช่จริง ๆ แล้วมีอยู่ในโลกมานานแล้ว การที่บอกว่าเจอชนิดใหม่ สิ่งมีชีวิตเหล่านี้ในทางวิทยาศาสตร์จะกำหนดด้วยชื่อวิทยาศาสตร์เพื่อให้เป็นที่เข้าใจในสากล ดังนั้นเวลาที่กล่าวถึงการค้นพบพืช สัตว์ชนิดใหม่จึงหมายถึงว่า สิ่งมีชีวิตชนิดนั้นยังไม่เคยมีการตั้งชื่อวิทยาศาสตร์มาก่อน

ส่วนการค้นพบพืช สัตว์ชนิดใหม่ของประเทศไทยบ่งบอกได้ถึงความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งยังมีอยู่สูง แต่การสำรวจอาจยังทำได้ไม่ครบ เนื่องจากยังขาดแคลนผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งนักอนุกรมวิธานจะเป็นผู้ที่จัดจำแนกสิ่งมีชีวิตว่าเป็นชนิดใด ชื่ออะไร ซึ่งผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเหล่านี้ยังมีอยู่ค่อนข้างน้อย”

สำหรับพืชแบ่งเป็นวงศ์ต่าง ๆ เช่น วงศ์กะเพรา วงศ์เทียน วงศ์ชบาฤๅษี ฯลฯ การค้นพบพืชชนิดใหม่วงศ์ชบาฤๅษี ๘ ชนิดครั้งนี้สืบเนื่องมาจากการศึกษาวิจัยรับผลิตชอบพืช 3 วงศ์ในโครงการจัดทำพรรณพฤษชาติแห่ง

ที่มาของชื่อพืช

สำหรับชื่อภาษาไทย ดร.ปราโมทย์ กล่าวเพิ่มอีกว่า ชื่อภาษาไทยทั้ง 6 ชนิดที่ตั้งนี้เพื่อให้คนไทยใช้เรียก ซึ่งชื่อวิทยาศาสตร์เป็นภาษาละติน การอ่านการจดจำอาจเป็นที่ซับซ้อน การตั้งชื่อแต่ละชนิดก็พบใหม่ครั้งนี้ตั้งสอดคล้องกับสับของดอกไม้และถิ่นกำเนิดในบริเวณ อย่างเช่น ข้าวตอกโยนก ที่มาของชื่อเป็นพืชที่มีดอกสีขาวขนาดเล็กคล้ายข้าวตอกสำหรับบูชา พบร่วมกับพืชชนิดนี้พบบนยอดคอกอยคุง จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีพระธาตุซึ่งสร้างมาตั้งแต่อาณาจักรโยนกนาคนจึงมีความหมายว่า ข้าวตอกสำหรับบูชาในอาณาจักรโยนก ส่วนชื่อวิทยาศาสตร์บูตึงพืชที่มีดอกสีขาว

ส่วน เนตรม่วง ที่มาของชื่อเป็นพืชที่มีดอกสีม่วงเข้ม สะดุดตาอยู่บนต้นพืชชนิดนี้ ดังดวงดาวดวงใจที่ปรากฏอยู่บนต้นที่มีใบสีเขียวเข้ม ส่วนชื่อวิทยาศาสตร์บูตึงพืชที่มีดอกสีม่วง มาลัยพื่อนเล็บ ที่มาของชื่อเป็นการต่อคำระหว่าง มาลัย แปลว่า พวงดอกไม้ ลักษณะดอกของพืชชนิดนี้นับรวมกันเป็นกลุ่มคล้ายกับพวงมาลัย ปะปนอยู่กับข้อผลซึ่งมีลักษณะเรียวยาว คล้ายกับเล็บพื่อนในการร่ายรำของสาวชาวเหนือ จึงมีความหมายว่า พืชที่มีดอกเหมือนพวงมาลัยและอยู่ในความสุขระหว่างการร่ายรำ เป็นต้น.



แปลงเพาะชำพืช



บุหงาการะเกตุ

ประเทศไทย โดยโครงการดังกล่าวมีหน้าที่รวบรวมผู้เชี่ยวชาญทุกสาขาจากหลายสถาบัน เพื่อกำหนดจัดทำบัญชีรายชื่อ โดยเฉพาะเรื่องพืช ในประเทศไทยว่ามีอยู่กี่ชนิด โดยจะศึกษาเป็นวงศ์ ซึ่งในวงศ์ที่ศึกษาวิจัยสำเร็จก็จะจัดพิมพ์เป็นหนังสือเผยแพร่

ส่วนวงศ์ไหนที่ยังไม่สำเร็จก็จะมีการเก็บรวบรวมตัวอย่างศึกษาวิจัยและหนึ่งในปีมีวงศ์ชบาฤๅษีอยู่ด้วย หลังจากที่ได้เก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้มาจะทำการศึกษาเปรียบเทียบจากแหล่งข้อมูลทั้งในพิพิธภัณฑ์ในประเทศและต่างประเทศ พืชชนิดไหนที่ยังไม่มีชื่อวิทยาศาสตร์กำกับ การพบใหม่ก็จะตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ขึ้นมาเป็นชื่อสากลเพื่อให้เกิดการรับรู้ตรงกัน และจากการศึกษาวิจัยโดยหน้าที่รับผิดชอบที่ วว. พบว่าการเรียนรู้แค่การรู้จักอย่างเดียวคงไม่ทันกับสถานการณ์บางอย่างที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจทำให้พืชเหล่านั้นเกิดการสูญพันธุ์ได้ จึงคิดถึงการจัดทำ **ธนาคารเชื้อพันธุ์กรรมพืช**

ซึ่งน่าจะช่วยให้พืชเหล่านั้นคงอยู่ อีกทั้งจะเห็นได้ว่าช่วง 20 ปีมานี้ นานาประเทศต่างให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ชัดเจนขึ้น

“พืชวงศ์ชบาฤๅษีทั่วโลกมีอยู่ประมาณ 3,500 ชนิด ในประเทศไทยเท่าที่ประเมินน่าจะอยู่เกือบ 300 ชนิด หรือประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ของโลก ซึ่งถือว่าประเทศไทยมีความหลากหลายของพืชกลุ่มนี้อยู่สูงมากจากการค้นพบเพิ่มอีกจำนวน ๘ ชนิด อันได้แก่ เสวตแดนสรวง ข้าวตอกโยนก บุหงาการะเกตุ เนตรม่วง สุดดีดาวและมาลัยพื่อนเล็บ อาจกล่าวได้ว่ายังไม่มียารายงานพบที่ใดมาก่อนนอกจากประเทศไทย”

พืชที่พบแต่ละชนิดมีความโดดเด่นและความสวยงาม ในจำนวน ๘ ชนิดได้แก่ ข้าวตอกโยนก บุหงาการะเกตุ เนตรม่วง สุดดีดาว และมาลัยพื่อนเล็บ อยู่ในสกุล *Microchirita* ซึ่งบ่งบอกได้ถึงความเป็นญาติใกล้ชิดกันของพืช ส่วนเสวตแดนสรวงอยู่ในสกุล *Paraboea*



เนตรม่วง



สภาพธรรมชาติที่พบพืช

ลักษณะดอกและต้นมีความคล้ายกันโดยทั่วไป เป็นสกุล *Microchirita* ช่อดอกจะออกตามซอกใบออกมาเป็นแพเรียงซ้อนกัน แต่เสวตแดนตรงดอกจะออกปลายกิ่งเห็นก้านเด่นชัดเป็นลักษณะเฉพาะ เป็นต้น ซึ่งในรายละเอียดของพืชวงศ์ชวาชนิดใหม่ส่วนหนึ่งในข้อมูลทางพฤกษศาสตร์นั้น ขั้วดอกโยนก (*Microchirita albiflora* D.J. Middleton & Triboun) เป็น ไม้ล้มลุกปีเดียว ลำต้นลำน้ำสีเขียวอ่อน ใบเรียงตรงข้าม ดอกสีขาวบานช่วงต้นเดือนสิงหาคมถึงปลายเดือนตุลาคม ค้นพบทางภาคเหนือในเขตจังหวัดเชียงราย ที่ความสูง 500–1,000 ม. จากระดับน้ำทะเล

บุหงากระถาง (*Microchirita karaketii* D.J. Middleton & Triboun) ไม้ล้มลุกปีเดียว สูงได้ถึง 60 ซม. ใบเรียงตรงข้าม ช่อดอกเกิดบนใบ ดอกสีขาวมีแต้มสีม่วงและสีเหลือง บานช่วงปลายเดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ค้นพบทางภาคเหนือ ในเขต

จังหวัดเชียงใหม่ พบตามป่าผลัดใบแบบผสม ตามภูเขาหินปูน ที่ความสูง 530–750 ม. จากระดับน้ำทะเล

สำหรับ เนตรม่วง

(*Microchirita purpurea* D.J. Middleton & Triboun) ไม้ล้มลุกปีเดียว สูง 0.25–1 ม. ใบเรียงตรงข้าม ช่อดอกเกิดบนใบ ดอกสีม่วงบานช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม ค้นพบทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ ในเขตจังหวัดจันทบุรี (อำเภอแก่งหางแมว) พบตามหน้าผาหินปูนแบบเปิดหรือบริเวณปากถ้ำ สุดคีดาว (*Microchirita suddeeii* D.J. Middleton & Triboun) ไม้ล้มลุกปีเดียวตั้งตรงสูงได้ถึง 40 ซม. ใบเรียงตรงข้าม แผ่นใบบาง รูปไข่ ช่อดอกเกิดบนใบที่รอยต่อของก้านใบกับแผ่นใบ ดอกสีขาวนวลหรือสีม่วงอ่อน บานช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม ค้นพบทางภาคเหนือ

ในเขตจังหวัดแพร่ และจังหวัดลำปาง พบตามหินปูนในป่าดิบแล้งและป่าผลัดใบแบบผสม ที่ความสูง 200–800 ม. จากระดับน้ำทะเล

มัลลียพื่อนเล็บ (*Microchirita woodii* D.J. Middleton & Triboun) ไม้ล้มลุกปีเดียว ลำต้นสูงได้ถึง 50 ซม. ใบเรียงตรงข้าม แผ่นใบรูปไข่ ช่อดอกเกิดบนใบ ดอกสีเหลืองอ่อนมีแต้มสีน้ำตาลแดง บานช่วงต้นเดือนสิงหาคมถึงปลายเดือนตุลาคม ค้นพบทางภาคเหนือในเขตจังหวัดน่านขึ้นตามเขาหินปูน ในป่าดิบแล้งและป่าผลัดใบ ส่วน เศวตแดนสวรรค์ (*Paraboea middletonii* Triboun) ไม้ล้มลุกอายุหลายปีขึ้นเกาะบนหิน ลำต้นตั้งตรง สูง 10–30 ซม. ใบเรียงตรงข้าม สลับตั้งฉาก ขิดคดก้น บริเวณส่วนปลายของลำต้น ดอกสีขาว บานช่วงต้นเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม ค้นพบทางภาคเหนือในเขตจังหวัดน่าน ขึ้นบนเขาหินปูนในร่มรำไรที่ความสูง 1,000–1,300 ม. จากระดับน้ำทะเล

เดลินิวส์ ไร่

การค้นพบพืชชนิดใหม่วงศ์ชวาชนิดใหม่ นอกเหนือจากแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายที่มีอยู่ในธรรมชาติของประเทศไทยแล้ว ยังสะท้อนถึงความสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมของสัตว์ในธรรมชาติที่มีความเชื่อมโยงกันซึ่งก็คงต้องศึกษาในรายละเอียดต่าง ๆ ส่วนการวิจัยและพัฒนาพืชชนิดใหม่ของโลกทั้ง 8 ชนิดในขณะนี้ ดร.ปราโมทย์ กล่าวเพิ่มอีกว่า นอกจากการศึกษาและสำรวจเชื้อพันธุกรรมพืชทั้งหมดแล้ว ยังหาแนวทางการใช้ประโยชน์ของพืชซึ่งนอกจากการเก็บรวบรวมอนุรักษ์เชื้อพันธุกรรมพืชไว้ ยังพบอีกว่าพืชดังกล่าว มีความสามารถที่จะพัฒนาเป็น

ไม้ดอกไม้ประดับได้ โดยเฉพาะไม้กระถางที่สามารถเป็นพืชเศรษฐกิจได้ในอนาคต

“การดำเนินการขณะนี้ได้เตรียมเมล็ดนำมาทดลองเพาะศึกษาถึงความทนทานเพื่อนำมาพัฒนาเป็นไม้กระถาง ซึ่งสิ่งหนึ่งที่มีความโดดเด่นคือ หนึ่งต้นให้ผลมาก ถ้ามีศักยภาพในการพัฒนาได้ก็น่าจะเป็นสิ่งที่ดีสำหรับการอนุรักษ์ซึ่งจากนี้ไปคงต้องศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง ส่วนคำถามว่าชนิดใหม่มีโอกาสที่จะทำได้ก่อนน่าจะเป็นมัลลียพื่อนเล็บกับเนตรม่วง ส่วนขั้วดอกโยนกและสุดคีดาว ขนาดต้นค่อนข้างเล็กอาจเป็นที่สนใจของลงมา แต่อย่างไรแล้วขึ้นอยู่กับผู้ปลูกมีความชอบ สนใจ ต้นไม้ในลักษณะใด การนำมาพัฒนาในแนวทางนี้จะเป็นการเพิ่มทางเลือกเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดีซึ่งช่วยลดความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ในอนาคต”

จากการค้นพบพืชชนิดใหม่นี้ซึ่งมีอยู่เพียงเฉพาะในประเทศไทย เน้นมองว่านอกจากจะเป็นที่สนใจของนานาชาติแล้ว ยังถือเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในเรื่องของความก้าวหน้าในการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพันธุ์พืช ซึ่งไม่ว่าจะเป็นพืชที่ค้นพบใหม่หรือพืชที่พบมาเนิ่นนาน ทุกชนิดต่างมีคุณค่าและความสำคัญเช่นกัน ควรต้องช่วยกันดูแลอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่สืบไป.

กิมวาไรตี้

“พืชวงศ์ชบาฤาษีทั่วโลกมีอยู่ประมาณ 3,500 ชนิด ในประเทศไทยเท่าที่ประเมินน่าจะมีอยู่เกือบ 300 ชนิด หรือประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ของทั้งโลก ซึ่งถือได้ว่าประเทศไทยมีความหลากหลายของพืชกลุ่มนี้อยู่สูงมาก จากการค้นพบเพิ่มอีกจำนวน 6 ชนิด อันได้แก่ เสวตแคนสรวง ข้าวดอกโยนก บุหงากระเกตุ แตรม่วง สุดดีดาวและมาลัยพื่อนเล็บ นับเป็นสิ่งที่ดี”



มาลัยพื่อนเล็บ



สุดดีดาว



เสวตแคนสรวง